

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ์

หมอพื้นบ้านตีนเปล่าของมวลชน
แห่งบ้านหนองบัว ตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม

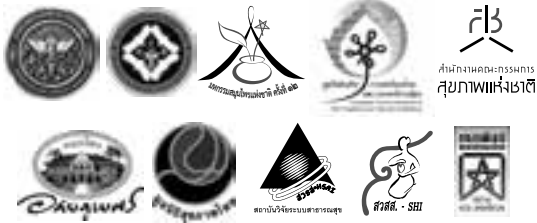

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๘

พ่อหมอสูย
เพชรฤทธิ์

หมอพื้นบ้านตีนเปล่าของมวลชน
แห่งบ้านหนองบัว ตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม

ชื่อเรื่อง พ่อมอสอย เพชรฤทธิ์
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ผู้เขียน นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
นายสันติสุข โสภณสิริ

กองบรรณาธิการ

นางผลิดา สนธิสุวรรณ
นางเสาวณีย์ กุลสมบุรณ์
นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ

ผู้ประสานงาน

ว่าที่เรือดริชัยวัฒน์ จงรอดน่วม
นางสาวอรจิรา ทองสุกมาก
นางสาวสิริรักษ์ อารทรากร
นางสาวภราดร สามสูงเนิน
นายสมักร สมวาง
นางสาวสุภาภรณ์ บุญปก

ดำเนินการผลิต

คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
พิมพ์ที่ บริษัท แพลน พรินท์ติ้ง จำกัด

ขอบคุณ

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดร้อยเอ็ด
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครพนม

สารบัญ

๖

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘
พ่อมอสอย เพชรฤทธิ์

๑๐

ประวัติหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

พ่อมอสอย เพชรฤทธิ์

หมอพื้นบ้านตีนเปล่าของมวลชน
แห่งบ้านหนองบัว ตำบลโคกสี
อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม

๒๔

ประดิษฐกรรมภูมิปัญญา

๓๒

นวัตกรรมภูมิปัญญา

๔๔

หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

๕๖

คำสั่งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือก
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

คำนำ

งานประกาศเกียรติคุณ “หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ” เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย

การส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย เป็นไปตามหลักการและแนวคิดขององค์การอนามัยโลก ที่มีข้อสรุปตั้งแต่การผลักดัน “การบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าเมื่อ ๒๕๔๓” ตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ ๒๕๑๐ ว่าการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ จะพึงแต่การแพทย์แผนปัจจุบันเท่านั้นไม่ได้ จำเป็นต้องส่งเสริมและพัฒนาการแพทย์แผนดั้งเดิมของแต่ละประเทศ แต่ละชุมชน และนำมาใช้ประโยชน์ร่วมด้วย

การคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ เริ่มครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๔ ดำเนินการโดยคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ ตั้งแต่การกำหนดหลักเกณฑ์ การประกาศเชิญชวนให้มีผู้เสนอ และการดำเนินการคัดเลือกจนเสร็จสิ้น นำยินดีที่ปีนี้กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้พัฒนากระบวนการคัดเลือก โดยมีการคัดเลือกหมอไทยดีเด่นระดับจังหวัดและระดับเขตขึ้น ในปีนี้การคัดเลือกหมอไทยดีเด่นระดับชาติ จึงต่อยอดจากการดำเนินการของกรม โดยนำรายชื่อหมอไทยดีเด่นระดับเขตมาพิจารณา แล้วลงพื้นที่ไป “ดูตัว”

และ “ดูผลงาน” จนในที่สุด ได้หมอไทยดีเด่นระดับเขต ๒ ท่าน ที่มีคะแนนก้ำกึ่งกัน คณะกรรมการจึงตัดสินใจให้ทั้ง ๒ ท่าน เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ คู่กันคือ พ่อใหญ่หมอพรมา แสงชมพู และ พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ์

ขอให้ทั้งสองท่านมีสุขภาพพลานามัยดี มีอายุยืนยาว สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนในชุมชน เป็นแบบอย่างอันดีและเป็นศรีแก่วงการแพทย์แผนไทย สืบไปนานเท่านั้น

นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์
ประธานกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

คำประกาศเกียรติคุณ

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

พ่อหมอซอย เพชรฤทธิ์

หมอพื้นบ้านตีนเปล่าของมวลชน

พ่อหมอซอย เพชรฤทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ ที่บ้านสองคอน ตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คน ของคุณพ่อคำตัน และคุณแม่บุญตา เพชรฤทธิ์ มีโอกาสเรียนหนังสือแค่ชั้น ป.๒ เท่านั้น

โดยที่ปู่และพ่อก่อนจากมีอาชีพทำนาเป็นหลัก ยังทำหน้าที่เป็นหมอรักษาเพื่อนบ้านในท้องถิ่น พ่อหมอซอยจึงมีโอกาสได้เรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านจากปู่และพ่อ มีโอกาสได้เข้าป่าเสาะหา ยาสมุนไพร และเรียนรู้วิธีการดูแลรักษาคนไข้จากปู่และพ่อมาตั้งแต่ยังเล็ก

พ่อหมอซอยได้บวชเรียนครั้งแรก เมื่ออายุ ๒๒ ปี ได้บวชเต็มพรรษา กับพระครูนาน เจ้าคณะอำเภอนาแก ซึ่งเป็นอุปัชฌายาจารย์ให้ ต่อมา ยังบวชครั้งที่ ๒ อีก ๒ พรรษา ได้ศึกษาจนสามารถท่องจำและสวดมนต์ สิบสองตำนานได้จนจบ และพบว่าคาถาอาคมที่ปู่สอนนั้น ล้วนย้อนย่อมาจากบทสวดต่างๆ ในสิบสองตำนาน พิธีกรรมเพื่อไล่ภูติผีต่างๆ ก็สืบทอดมาจากพิธีกรรมตั้งแต่ครั้งพุทธกาล เช่น บทสวดในพระอานาถปิณฑะ ปิณฑะสูตร ที่พระพุทธรูปทรงสวดในพิธีช่วยให้ผู้คนรอดพ้นจากภัยของยักษ์ และอมนุษย์ เป็นต้น

แม้ความรู้หนังสือเพียงชั้นประถม ๒ จะน้อยและส่วนใหญ่อ่านก็ลืมเลือนไปหมดแล้ว แต่พ่อหมอซอยก็ใช้ความเพียรเรียนรู้บทสวดต่างๆ ได้ และ

ข้อสำคัญคือ แม่สีกขาลาเพศออกไปแล้ว ก็ยังเป็นอุบาสกที่รักษาศีล ๕ โดยเคร่งครัดตลอดชีวิต

ด้วยชะตาฟ้าลิขิตที่พ่อหมอซอยไปเกิดที่ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ศูนย์กลางความเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย พ่อหมอซอยวัย ๒๖ ปี จึงต้องตัดสินใจหนีเข้าป่าเข้าร่วมการต่อสู้กับพรรคฯ เพราะ “ถ้าไม่พากันเข้าป่าเทือกเขานั้นก็คงถูกจับถูกฆ่าตายกันหมด”

พ่อหมอซอยออกทำการในป่าเขาเป็นเวลายาวนานถึง ๑๙ ปี ได้ข้ามไปอยู่ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้ร่วมรบอยู่ในเวียดนาม และได้ไปศึกษาต่อในสาธารณรัฐประชาชนจีน จนถึงวัน “ฟ้าเปิด” เมื่อพลเอก เกรียงศักดิ์ ชนะนันท์ นายกรัฐมนตรี เริ่มเปลี่ยนนโยบายเป็น “การเมืองนำการทหาร” และ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เริ่มนโยบาย ๖๖/๒๕๒๓ พ่อหมอซอยรอดูท่าทีอยู่ระยะหนึ่ง ก็ตัดสินใจกลับมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย และมีโอกาสใช้วิชาความรู้ทางการแพทย์แผนไทยช่วยเหลือดูแลชาวบ้านที่ตำบลโคกลี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม มาจวบจนปัจจุบัน

แม้การแพทย์และการสาธารณสุขของประเทศไทยจะพัฒนาไปมาก ระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามีอันสงฆ์แผ่ไปถึงผู้ยากไร้ในชนบทมากแล้ว แต่เป็นไปดังที่องค์การอนามัยโลกได้ค้นพบและประกาศ

นโยบายไว้ตั้งแต่ต้นทศวรรษ ๒๕๒๐ ว่า ลำพังการแพทย์แผนปัจจุบัน
ย่อมไม่สามารถนำพาให้ประชาชนบรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้าได้ จำเป็น
ต้องพึ่งการแพทย์ดั้งเดิมของแต่ละประเทศด้วย เพราะการแพทย์ทุก
แขนงย่อมมีพรหมแดนและข้อจำกัด พ่อหมอซอยจึงยังคงเป็นที่พึ่งของ
ประชาชนในท้องที่ห่างไกลได้มาก

ด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยปฏิปทาอันเปี่ยมด้วยคุณธรรมและ
จริยธรรมวิชาชีพ บนสองเท้าเปล่า ที่คุ้นชินกับการเหยียบย่างไปบน
ผืนแผ่นดิน ด้วยการรู้จักสมุนไพรทุกต้นในสวนหลังบ้านและในป่าเขา
คุณความดีของพ่อหมอซอยจึงเปล่งประกายหอมทวนลม ลอยทวนน้ำ
จนคณะกรรมการเห็นพ้องกันที่จะยกย่องท่านเป็นหนึ่งใน “หมอไทย
ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๘”

ประวัติชีวิต พ่อหมอซอย เพชรฤทธิ์

ทายาทหมอพื้นบ้านไทลาวนครพนม

วัน เดือน ปีเกิด	๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๒ อายุ ๗๖ ปี
ชื่อ-สกุลคู่สมรส	นางบุญเทียน ไชยตันเชือก
อาชีพ	เกษตรกร
การศึกษา	จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
การอบรมความรู้	หลักสูตรสมุนไพรรักษาที่มณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓ หมู่ ๖ ตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม
การประกอบโรคศิลปะ	เป็นผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย ประเภทเวชกรรมไทย โดยการประเมินความรู้และจรรยาบรรณจากคณะกรรมการวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนไทย [ตามมาตรา ๓๓(๑)(ค) แห่ง พ.ร.บ. การประกอบโรคศิลปะ พ.ศ. ๒๕๔๒] เลขที่ใบอนุญาต พท.ว. ๑๙๐๖๗ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๔
รางวัล/ผลงาน	<ul style="list-style-type: none"> • กรรมการประเมินรับรองหมอพื้นบ้าน ระดับจังหวัด นครพนม พ.ศ. ๒๕๕๘) • วิทยากรโครงการเยาวชนจิตอาสาสืบทอดภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย สมุนไพร นวดเพื่อสุขภาพ ระหว่างวันที่ ๒-๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕ - ได้รับเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติหมอพื้นบ้าน ณ วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕ - ได้รับเกียรติบัตรการอบรมระยะสั้นหลักสูตร ห่างไกลโรคเบาหวานและความดันโลหิตสูงด้วยวิถีองค์รวม ณ วันที่ ๘ เดือนกันยายน พ.ศ.๒๕๕๕ - ได้รับมอบเกียรติบัตรเชิดชูเกียรติหมอไทยดีเด่น ระดับเขตบริการสุขภาพที่ ๘ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

ด้วยเกียรติประวัติดังกล่าวและคุณูปการที่ท่านมีต่อการแพทย์แผนไทย ท่านจึงได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ประวัติ
หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๘

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘

พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ

หมอพื้นบ้านตีนเปล่าของมวลชน

แห่งบ้านหนองบัว ตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม

เส้นทางชีวิตที่ไม่ธรรมดาของนักเดินทางตีนเปล่า

มีปัญญาชาติอีสานบาทหนึ่งกล่าวว่า”โผสิแหนมัฐชาตาตั้งแต่เก่าโผสิคูกเข้าเข้าท้องสองเห็น” ซึ่งหมายความว่า “ใครเล่าจะสามารถล่วงรู้ชะตาชีวิตของตัวเองตั้งแต่กำเนิดมา ใครเล่าจะเห็นความเป็นไปของชีวิตตั้งแต่อยู่ในท้องแม่” อันที่จริง คำผญานี้เป็นสัจพจน์สำหรับทุกชีวิต โดยเฉพาะชีวิตของพ่อหมอสอย เพชรฤทธิ ซึ่งน่าจะมีชีวิตทำอะไรเอนาหาอยู่หากินตามประสาชวานาจนทั่วไปในแดนอีสาน หรือถ้าไม่พอใจในความ เป็นอยู่อันแร้นแค้น ก็อาจจะเดินทางเข้ากรุงหรือมุ่งตระวันออกกลางเพื่อ ขายแรงงาน แต่แล้ว มิใช่เพราะพรหมลิขิต หากเป็นเพราะวิกฤติบ้านเมือง และสถานการณ์โลกที่ลิขิตชีวิตอันผันผวนของชวานาจนคนนี้ จากเสี้ยว หนุมความรู้แค่ชั้นป.๒ ได้เฝ้าโถมตัวเข้าร่วมสงครามประชาชนในสมรภูมิ อินโดจีนอย่างโชกโชนหลายปี ก่อนที่จะกลับมาใช้ชีวิตอุทิศตนเป็นหมอ พื้นบ้านรับใช้มวลชนในถิ่นกำเนิดจนกระทั่งทุกวันนี้

ทายาทหมอพื้นบ้านไทลาวนครพนม

พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ เกิดวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๘๒ ที่บ้านสองคอน ตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๗ คนของคุณพ่อคำตันกับคุณแม่บุญตา เพชรฤทธิ คุณพ่อคำตันนอกจากทำนาเป็นอาชีพหลักแล้ว ยังทำหน้าที่เป็นหมอยาป่ารักษา ไทบ้านในท้องถิ่น ตามความรู้ที่ได้รับมาจากบิดาชื่อพ่อหมอปู่เคนทอง เพชรฤทธิ ซึ่งได้ถ่ายทอดภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านของชาติพันธุ์ไทลาวให้แก่ลูกชาย แล้วพลอยตกทอดมาสู่หลานชายด้วย ตอนเป็นเด็ก พ่อหมอ สอยไม่เพียงได้ทันเห็นพ่อหมอปู่เท่านั้น แต่ยังได้มีโอกาสได้ติดตามเข้าป่า เสาะหายาสมุนไพรกับปู่และบิดา จึงกล่าวได้ว่าตั้งแต่เล็กจนโตเป็นหนุ่ม วัยเบญจเพส ผู้บ่าวสอยได้เป็นหมอพื้นบ้านฝึกหัดอย่างใกล้ชิดกับ บรรพบุรุษครูหมอผู้เชี่ยวชาญถึงสองท่าน และเนื่องจากการแพทย์พื้นบ้าน เป็นการแพทย์เชิงวัฒนธรรม ผู้บ่าวสอยจึงได้รับการถ่ายทอดกระบวนการ บำบัดรักษาตามองค์ความรู้แพทย์ในสายวัฒนธรรมไทลาวจนมีความ เชี่ยวชาญ

การบวชเรียนในวัยหนุ่มเพื่อศึกษารรรมะ

พ่อหมอสอยในวัยหนุ่มก็เหมือนกับกุลบุตรทั้งหลายที่นิยมบวชตาม ประเพณีให้พ่อแม่ ท่านบวชครั้งแรกหนึ่งพรรษาเต็ม เมื่ออายุ ๒๒ ปี ที่วัด บ้านต้นแห่น อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม โดยมียาคุ (พระครู) นาน เจ้า คณะอำเภอนาแก เป็นอุปัชฌายาจารย์ ต่อมาไม่นานท่านก็กลับมาบวช อีก ๒ พรรษา เพื่อศึกษารรรมะ แม้พระหนุ่มสอยจะอ่านหนังสือไม่ออก เลย แต่ก็สามารถฝึกหัดเทศน์ท่องจำและสวดสืบสองตำนานได้จบ ท่าน พบว่าคาถาอาคมที่ใช้ในพิธีกรรมบำบัดที่พ่อหมอปู่สอนนั้น ล้วนย้อนย่อมา จากบทสวดต่างๆในสืบสองตำนานทั้งสิ้น เช่น บทขุมขุมเทวดา ที่ใช้เริ่ม

พิธีสูตรขวัญและพิธีกรรมสำคัญต่างๆ คาถายังกัญจิ และ ยานีระ ภูตานิ ในรัตนสูตรที่ใช้สวดทำน้มนต์ไล่ภูติผีและรักษาผู้ป่วยเหมือนในสมัยพุทธกาล คาถานะโม ๘ จบ (ในนะโมการัญฐะกะคาถา) แทนนะโม ๓ จบ เพิ่มความขลังของพิธี คาถายันทุนนิมิตตั้ง (ในอะระยะปะริตตะคาถา) เพื่อสวดไล่ันิมิตสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย หรือคาถาสักกัตวา ในบทอาถรรพณ์ ยะปะริตตั้ง (ย่อ) เพื่อให้พระพุทธรูปเจ้ารักษาผู้ป่วยให้ปลอดภัยจากโรคทั้งปวง เป็นต้น การได้บวชเรียนถึง ๒ ครั้งในวัยหนุ่ม ช่วยบ่มเพาะพ่อหมอซอยกลายเป็นอุบาสกที่เคร่งครัดในศีล ๕ อันเป็นคุณธรรมสำคัญของผู้เป็นหมอยาและหมอธรรม

จากบ้านเกิดเมืองนอนจรยุทธ์ในสงครามประชาชน

เส้นทางชีวิตของคนหนุ่มที่เคยเดินตามปู่กับพ่อเข้าป่าหาสมุนไพรมายาทำยารักษาคนไข้ หรือคนหนุ่มที่เคยเข้าวัดบวชเรียนถึงสองครั้งในช่วง ๕ ปี น่าจะเป็นเส้นทางของหมอพื้นบ้านตามรอยบรรพบุรุษหรือมีฉะนั้นก็เป็นเส้นทางของผู้ใฝ่ความสงบอยู่กับวัดวาอาราม นั้นน่าจะเป็นเส้นทางอันราบเรียบของพ่อหมอซอยในวัยหนุ่ม หากท่านไม่ได้ไปเกิดอยู่ที่บ้านนาบัว จังหวัดนครพนม ศูนย์กลางการเคลื่อนไหวของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย พื้นที่ชนบทยากจนรอบเทือกภูพานอาจจะห่างไกลจากศูนย์กลางความเจริญของกรุงเทพฯ แต่ในทางตรงกันข้ามพื้นที่ดังกล่าวกลับอยู่ใกล้ศูนย์กลางความขัดแย้งอันดุเดือดของสงครามเย็นในอินโดจีนระหว่างลัทธิทุนนิยมกับลัทธิคอมมิวนิสต์

แน่นอนว่าคนหนุ่มสาวที่เอาการเอางานในพื้นที่ชนบทยากจนของอีสานย่อมเป็นเป้าหมายการจัดตั้งของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย นับตั้งแต่วันก่อตั้งพรรคในปี ๒๔๘๕ ผู้บ่าวซอยจึงเป็นหนึ่งในคนหนุ่มสาวเหล่านั้น แม้เขาจะรักธรรมะตามวิถีพุทธ แต่ความเหลื่อมล้ำทางชนชั้น

ย่อมผลักดันคนหนุ่มอย่างเขาให้รักความยุติธรรมมากกว่า ผู้บ่าวซอยเพชรฤทธิ์ขณะอายุได้ ๒๖ ปี พร้อมกับคนหนุ่มสาวนับร้อยได้ตัดสินใจเข้าร่วมอุดมการณ์กับพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยบนเทือกเขาภูพาน ในวันเสียงปืนนัดแรกของพรรคคอมมิวนิสต์ฯ ตั้งขึ้นที่บ้านนาบัวในวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๐๘ นั้นเอง พ่อหมอซอยได้เล่าเหตุผลที่ต้องหนีเข้าป่าว่า “ถ้าไม่พากันเข้าป่าเพื่อนนั้นก็คงถูกจับถูกฆ่าตายกันหมด”

สหายซอยในชื่อจัดตั้งว่า “สหายคำตัน ศรีบุญเรือง” ได้เคลื่อนไหวอยู่ในเขตภูพานนาน ๓ ปี ก่อนที่จะถูกส่งตัวไปฝึกวิชาทหารที่กรุงปักกิ่ง แต่ในระหว่างการเดินเท้าผ่านเวียดนาม ซึ่งสถานการณ์สงครามกับสหรัฐอเมริการุนแรงมาก เส้นทางไปจีนถูกทิ้งระเบิดตัดขาด สหายซอยซึ่งมีชื่อจัดตั้งใหม่ในภาษาเวียดนามว่า “สหายเหียงเปียว” จึงต้องช่วยแนวร่วมปลดปล่อยแห่งชาติเวียดนามสู้รบกับทหารอเมริกันเป็นเวลา ๒ ปี กว่าที่จะเดินทางโดยรถยนต์เข้ากรุงปักกิ่งได้สำเร็จ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน สหายซอยได้ชื่อจัดตั้งเป็นภาษาจีนว่า “สหายเจียงหัว” เมื่อเขาสำเร็จการฝึกวิชาทหารจากโรงเรียนการเมืองและการทหารกรุงปักกิ่งภายในเวลา ๓ ปี แต่ก็ไม่สามารถกลับประเทศไทยได้ เพราะขณะนั้น กองทัพอเมริกาได้ทิ้งระเบิดเวียดนามเหนืออย่างหนัก ทำให้เส้นทางที่เชื่อมระหว่างจีน-เวียดนาม-ลาว-ไทยถูกตัดขาด ระหว่างที่ติดค้างอยู่ในจีนนั้น รัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนจึงให้ออกาสสหายจากไทยสามารถศึกษาวิชาใดเพิ่มเติมก็ได้ เนื่องจากมีใจรักในวิชาแพทย์พื้นบ้านและสมุนไพรมานานจึงเลือกเรียนมาจากปู่และพ่อเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว สหายเจียงหัวจึงตัดสินใจเลือกเรียนวิชาแพทย์แผนจีนและแพทย์พื้นบ้านสิบสองปันนาเพิ่มเติมที่สถาบันแพทย์แผนจีนในคุนหมิง มณฑลยูนนานเป็นเวลา ๒ ปีเต็ม ขณะนั้นย่างเข้าสู่ปี ๒๕๑๘ อันเป็นปีที่สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามสามารถรวมชาติเหนือ-ใต้ได้สำเร็จ

ในวันที่ ๓๐ เมษายน และต่อมาในวันที่ ๒ ธันวาคมปีเดียวกันนั้นเอง กองทัพประชาชนปฏิวัติลาวก็สามารถปลดปล่อยประเทศได้สำเร็จเช่นกัน ด้วยเงื่อนไขที่เอื้ออำนวยดังกล่าว ทหารปลดแอกแห่งประเทศไทย จึงสามารถอาศัยเขตปลดปล่อยของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นหลังพิงเคลื่อนไหวตามแนวตะเข็บชายแดนไทย-ลาวได้ คล่องตัวขึ้น แต่ต่อมารัฐบาลไทยในสมัยนายกรัฐมนตรี พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์เริ่มใช้นโยบายการเมืองนำการทหารและวิถีทางการทูตเจรจากับรัฐบาลคอมมิวนิสต์จีนและลาวเพื่อให้ยุติการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ประกอบกับนโยบาย ๖๖/๒๓ ของรัฐบาล พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ที่นิรโทษกรรมให้สหายในป่าออกมาร่วมพัฒนาชาติไทยอย่างสันติ จึงทำให้กองทัพปลดแอกแห่งประเทศไทย (ทปท.) ขาดหลังพิงและยอมวางอาวุธในที่สุด

คืนสู่มาตุภูมิเป็นหมอยาพื้นบ้านเปล้าของมวลชน

หลังจากกระหกระเหินจากบ้านเกิดไปเป็นเวลานานถึง ๑๙ ปี ในปี ๒๕๒๗ สหายคำตัน ศรีบุญเรือง (ชื่อจัดตั้งของนายซอย เพชรฤทธิ์) พร้อมกับสหายนักรบ ทปท. ได้ถูกรัฐบาล สปป.ลาว กัดดันให้ออกนอกประเทศ สหายคำตันจึงเดินทางออกจากลาวเข้าเขมรแล้วข้ามสู่แดนมาตุภูมิไทยที่จังหวัดปราจีนบุรี มุ่งเข้าโคราชก่อนติดต่อเข้ารายงานตัวต่อหน่วยสันติ นิมิตรที่อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เปลี่ยนสภาพจากสหายนักรบปลดแอกกลับมาเป็นพ่อหมอซอย เพชรฤทธิ์ หมอยาพื้นบ้านเปล้าของมวลชน สืบทอดภารกิจหมอพื้นบ้านของบรรพชนต่อไป

ก่อนจะกลับมาใช้ชีวิตตามปกติ บ่าวใหญ่ซอยวัย ๔๕ ได้บวชอาศัยได้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์อีกถึงสองคราว ครั้งล่าสุดได้อุปสมบทที่วัดบ้านพระของ

ตำบลพระซอง อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ท่านกลายเป็นหมอพระรักษาญาติโยมในถิ่นเกิดจนมีชื่อเสียงขจรขจายโดยเฉพาะด้านการรักษาโรคมะเร็ง จึงมีพี่น้องประชาชนทั้งในถิ่นและต่างถิ่นพากันมารักษาามากมาย เพราะท่านเป็นหมอพระผู้มีเมตตา เอาใจใส่รักษาญาติโยมด้วยความเต็มใจโดยไม่เห็นแก่ลาภสักการะใดๆ หลังจากใช้ชีวิตเป็นหมอพระได้ ๖ พรรษาท่านจึงปรารภกับตัวเองว่าการเป็นหมอยาในสมณเพศอาจจะไม่เหมาะสมเพราะต้องคลุกคลีกับอุบาสกสีกาอยู่ตลอดเวลา ท่านจึงตัดสินใจสึกออกมาเป็นหมอรักษาคอนไซ้อยู่กับบ้าน แต่ก็ไม่ทิ้งวัด ทุกวันพระท่านจะไปวัดทำบุญรักษาศีล ๘ ทำวัตรสวดมนต์ หากไม่ไปวัดก็จะนั่งสมาธิภาวนา ทำวัตรสวดมนต์ที่บ้าน โดยรักษาศีลอย่างเคร่งครัดตลอดชีวิต

เมื่อลาเพศภิกษุออกมาแล้ว จารย์ซอยได้ร่วมชีวิตฉันท์สามภรรยา กับนางบุญเทียน ไชยตันเชือก มีบุตรสาวด้วยกันหนึ่งคน นอกจากภรรยาจะทำหน้าที่เป็นแม่ศรีเรือนแล้ว ยังทำหน้าที่ผู้ช่วยหมออย่างขันแข็งอีกด้วย

เนื่องจากได้อุทิศตนเป็นแพทย์พื้นบ้านรักษาดูแลไต่บ้านที่เจ็บไข้ได้ป่วยเป็นเวลานานกว่า ๒๕ ปีจนเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน ทางกระทรวงสาธารณสุขจึงได้มอบใบประกอบโรคศิลปะสาขาเวชกรรมไทย ประเภท (ค) เลขที่ พท.ว. ๑๙๐๖๗ แก่พ่อหมอซอย เพชรฤทธิ์ เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ เพื่อให้ท่านสามารถประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทยด้านเวชกรรมไทย บำบัดรักษาผู้ป่วยตามภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านได้ทั่วราชอาณาจักรสืบไป

ปัจจุบันนอกจากรับรักษาผู้ป่วยที่บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ ๖ ตำบลโคกสี อำเภอวังยาง จังหวัดนครพนม ท่านยังประกอบวิชาชีพประจำคลินิกคำแสนภูเวชการ ตั้งอยู่เลขที่ ๒๙ ถนนธำรงประสิทธิ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ๔๘๐๐๐

ภูมิปัญญาความชำนาญจากบรรพบุรุษ

หมออายุรกรรมพื้นบ้าน : เรียนรู้จักโรค การวินิจฉัยโรค และการรักษาโรคชนิดต่างๆ โรคที่หมอพื้นบ้านตระกูลเพชรฤทธิ์รักษา อาทิเช่น

กลุ่มโรคเด็ก ได้แก่

- โรคกำเริด หมายถึง อาการไม่สบายที่ติดตัวเด็กมาตั้งแต่เกิด มีอาการร้องไห้ไม่หยุด โดยไม่ทราบสาเหตุในเด็กเล็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ ๒ ขวบ

- โรคทำมะลา หมายถึง อาการหายใจไม่ออกในเด็กเทียบได้กับโรคคอตีบ หรือเรียกว่าทำมะลาจับลำคอ

- โรคซางตานขโมย หมายถึง โรคที่เกิดแก่เด็กที่ขาดอาหาร (เพราะพ่อแม่จน) ลำแข็ง ลำขาวอ้อย (เล็ก) พุงใหญ่ เรียกว่า ซางซีไผ่ หรือบางครั้งอาจมีอาการซีไผ่ กินข้าวลงไปก็ซี กินน้ำลงไปก็ซีออกหมด จนไม่มีอาหารและน้ำอยู่ในท้องเลย เรียกว่าซางซี ซางบางชนิดจะมีอาการไข้แทรกอาจมีลำตัวเหลืองเหมือนขมิ้น เรียกว่าซางเหลือง หรือเมื่อมีไข้ขึ้นจะมีอาการชักแอนชักแงน (ชักตื่นชักงอ) เรียกว่า ซางแอนซางแงน เป็นต้น

กลุ่มโรคสตรี ได้แก่

- เลือดประจำเดือนมาไม่ปกติ และมดลูกไม่ปกติ
- โรคหมาดขาว หมายถึง อาการตกขาว มีน้ำเมือกขาวขุ่นหรืออาจจะมีสีเหลือง หรือสีน้ำตาล (กรณีมีเลือดปน) ไหลออกมาจากช่องคลอดในกรณีที่ผิดปกติ จะมีกลิ่นเหม็นและคันในช่องคลอดมาก

- โรคกะบูนเลือด หมายถึง อาการไข้ที่เกิดจากภาวะหญิงหลังคลอดเลือดเสียหรือน้ำคาวปลาถูกขับออกมาไม่หมด หรือหญิงหลังคลอดแล้วอยู่ไฟไม่ได้ เลือดเสียที่ตกค้างอยู่ภายใน ถ้าไม่รีบเลือดออกมาให้หมด เลือด

จะกลายเป็นพิษได้

- โรคแม่ลูกอ่อนกินผิด หมายถึง อาการผิดปกติในหญิงหลังคลอดที่กินอาหารผิดสำแดงหรือของแสลง มีอาการตั้งแต่ มีดหน้า วิงเวียน ฮาก (อาเจียน) แน่นหน้าอก จนถึงขั้นลิ้นกระด้างคางแข็ง พูดไม่ได้ หมดสติ และอาจเสียชีวิตได้ถ้าแก้ไขไม่ทัน อาการต่อเนื่องของโรคนี้คือ แม่ลูกอ่อนไม่มีน้ำนม เพื่อบำรุงอาหาร ผอมโซ

กลุ่มโรคบุรุษ หรือโรคอุปถัมภ์ หมายถึง โรคหนองใน ซิฟิลิส

กลุ่มโรคไข้หมาป่า : เชื่อกันว่าเป็นไข้ที่มาจากป่าหรือต้นไม้ โดยทั่วไปหมายถึง ไข้ป่า ซึ่งก็คือ ไข้จับสั่นหรือมาลาเรีย นั่นเอง ถ้ามีอาการไข้ต่ำเรียกหมาป่าไม่บ่อย แต่ถ้ามีไข้สูงมากเรียกว่า หมาป่าไม่ใหญ่ แต่ยังมี ความหมายของไข้หมาป่าที่กว้างกว่านั้น คือ อาจหมายถึง ไข้รากสาดใหญ่ (ไข้หมาป่ากินเลือด) ไข้ไทฟอยด์หรือไข้รากสาดน้อย (ไข้หมาป่ากินลำไส้) หรือไข้กาฬนกนางแอ่น (ไข้หมาป่าทุกที่) เป็นต้น

กลุ่มโรคประดง (หรือปานดง) : โดยทั่วไปหมายถึงกลุ่มอาการมีนตึงแผ่ขยายไปตามผิวหนัง (มีนเซีย) ปวดเมื่อยไปตามเนื้อตัว ปวดข้อ ปวดหัวมัวตา และปวดเจ็บปวดร้อนไปตามลำตัวหรืออาจมีอาการคันร่วมด้วย ได้แก่

- ประดงไฟ หมายถึง ไข้ที่มีอาการปวดร้อนตามร่างกาย
- ประดงเย็น หมายถึง ไข้ที่มีอาการมือเย็น เท้าเย็น
- ประดงเส้น ประดงเอ็น หมายถึง ไข้ที่มีอาการเจ็บปวดวิ่งไปตามเส้นตามเอ็นทั่วร่างกาย
- ประดงเมื่อย หมายถึง ไข้ที่มีอาการเมื่อยตามเนื้อตามตัว อ่อนเปลี้ยเพลียแรง ถึงขนาดยกแขนยกขาไม่ขึ้น

- ประดงเข้าข้อ หมายถึง ไข้ที่มีอาการปวดหัวเข่า นั่งพับขาไม่ได้
- ประดงถือหัว หมายถึง ไข้ที่มีอาการปวดหัวมัวตา หนักหัวมาก
- ประดงคั่น หมายถึง ไข้ที่มีอาการคั่นวิ่งไปตามเส้น ตามลำตัว อาจมีตุ่มคันหรือไม่มีตุ่มก็ได้
- ประดงชักแอนชักแงน หมายถึง ไข้ที่มีอาการชักคั่นชักงอเวลาไข้ขึ้น และสงบเป็นปกติเมื่อไข้ลง
- ประดงเลือด หมายถึง ไข้ที่มีอาการเป็นจุดหรือตุ่มเล็กๆ สีแดง ตามแขนขาหูตาจมูก เป็นต้น

กลุ่มโรคสะดวง (หรือโรคครีตสีดวง) : เป็นโรคกลุ่มหนึ่ง ที่เกิดได้กับอวัยวะต่างๆทั้งภายในและภายนอกร่างกาย มักจะมีตั้งหรือก่อนเนื้อเกิดขึ้นที่อวัยวะนั้น ถ้าเกิดในช่องตาเรียก สะดวงตา ถ้าเกิดในโพรงจมูกเรียก สะดวงดั่ง ถ้าเกิดที่ช่องทวารหนักเรียกว่า สะดวงทวาร ถ้าเกิดในลำไส้เรียกว่า สะดวงลำไส้ เป็นต้น

โรคกินผิด : หมอพื้นบ้านอีสาน ถือว่าการกินของผิดเป็นโรคชนิดหนึ่ง คนที่มีอาการจากกินของผิดมักจะเป็นผู้ป่วยจากโรคอื่นมาก่อน ซึ่งจะต้องชะล่า (เว้น) ของกินบางอย่างหรือของที่แสดงต่อโรค แต่ถ้าแผลอกินอาหารต้องห้ามลงไปก็จะทำให้เกิดอาการต่างๆเช่น ลงท้อง ฮาก (อาเจียน) เป็นต้น ซึ่งต้องทำการรักษา ถ้าไม่รักษาก็ไม่หาย

โรคมะเร็งหรือโรคมะเร็ง : ชื่อโรคกลุ่มหนึ่งที่เกิดขึ้นที่อวัยวะภายในและภายนอกร่างกาย โรคนี้นี้เมื่อเกิดขึ้นทีใดจะทำให้เนื้อบริเวณนั้นเน่า และลุกลามขยายตัวเรียกว่า เนื้อร้าย หรือเกิดเนื้องอกขึ้นเรียกว่า เนื้องอก พ่อหมอปู่เคนทอง เพชรฤทธิ มีชื่อเสียงในการรักษาโรคมะเร็งชนิดต่างๆ ได้

หายขาด โดยเชื่อว่าเกิดจากผีที่อวัยวะภายในเหล่านั้น เช่น ผีหัวดับหมายถึงมะเร็งตับ ผีลำไส้หมายถึงมะเร็งลำไส้ ผีที่มดลูกหมายถึงมะเร็งมดลูกหรือผีปอดหมายถึงมะเร็งปอดหรือวัณโรค เป็นต้น พ่อหมอสอยเองก็ได้รับการถ่ายทอดวิชารักษามะเร็งของสายตระกูลเพชรฤทธิมาจากน้าเชียวชาญ และมีชื่อเสียงทางด้านนี้มาจนถึงปัจจุบัน

โรคกระดูกเคลื่อน กระดูกหัก กระดูกแตก : หมอพื้นบ้านตระกูลเพชรฤทธิ มีชื่อเสียงในด้านเป็นหมอเป่ากระดูกประสานกับการใช้น้ำมันงาสมุนไพรทานวดรักษา

นอกจากนี้ยังมีความเจ็บป่วยทั่วไปอีกหลายโรค ที่ไทบ้านสามารถฝากผีฝากไข้กับหมอยาสมุนไพรตระกูลเพชรฤทธิได้ เช่น เบาหวาน ไข้เลือดออก โรคกระเพาะอาหาร ผื่นชนิดต่างๆ โรคหมกหมิ่น (ท้องผูก) บิด ท้องร่วง ปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ โรคช่องแก้ว (โรคงูสวัด) ไฟลามทุ่ง) เริม คางทูม ลมพิษ ผื่นคัน หรือถูกสัตว์ขบตูด เป็นต้น

การตรวจวินิจฉัยโรคของหมอพื้นบ้านอีสาน

คนทั่วไปมักเข้าใจผิดว่าหมอพื้นบ้านอีสานเป็นหมอผีหรือหมอเดา ไม่มีหลักวิชาในการตรวจวินิจฉัยโรค ตรงกันข้าม หมอพื้นบ้านตระกูลเพชรฤทธิ ก็เหมือนกับหมอพื้นบ้านเชี่ยวชาญทั่วไปที่มีขั้นตอนการตรวจวินิจฉัยจนแน่ใจว่าเป็นโรคอะไรก่อนวางยารักษา แม้จะไม่มีกำปั้นตีทักเวชระเบียนคนไข้อย่างเป็นทางการก็ตาม

การชักประวัติ

เริ่มตั้งแต่ “การชักประวัติสำคัญ” จากผู้ป่วยหรือญาติผู้ป่วย เช่น อาหารการกินอยู่หลับนอน อาชีพการงาน เคยเข้าดงมาหรือเปล่า ป่วย

มาก็วันแล้ว เคยป่วยแบบนี้มาก่อนไหม เป็นต้น

จากนั้นก็ “ซักอาการสำคัญ” ว่าเจ็บคิง (เจ็บปวดร่างกาย) ตรงไหน ปวดหัว ปวดท้องหรือเปลา่ ร้อนหรือหนาว สะบั้น (หนาวสั่น) ภายในร่างกายไหม ขมปากหรือเปลา่ กลืนข้าวน้ำเป็นอย่างไร ขี้หลังขี้ลิ้มหรือเปลา่ หูได้ยินไหม ขี้ เยี่ยวเป็นปกติหรือเปลา่ ถ้าคนไข้เป็นหญิงสาวให้ถามว่าประจำเดือนเป็นปกติไหม เป็นต้น

การสังเกต

สังเกต : สีผิว สีหน้า ดวงตา ริมฝีปาก เล็บ การเดิน การลุกนั่ง อ้าปากได้ตามปกติไหม หรือให้อ้าปากเพื่อสังเกตลิ้น โคนลิ้น เหงือก ฟัน กระพุ้งแก้ม สังเกตผิวว่ามีเม็ด ตุ่ม ผื่นคันตรงไหนบ้าง มีเหงื่อออกมากผิดปกติหรือเปลา่ เป็นต้น

การสัมผัส

คลำคิง (สัมผัสร่างกาย) : เอาหลังมือแตะหน้าผาก และใต้คาง สัมผัสฝ่ามือ ฝ่าเท้าเพื่อตรวจความร้อน จับข้อมือตรวจชีพจร กดท้องน้อยเบา กดชายโครงซ้าย-ขวา บีบแขน บีบขาเบาๆ แล้วถามว่าเจ็บไหม ปวดเมื่อยตรงไหนบ้าง เป็นต้น

การตรวจกลิ่น

สืบกลิ่น (พิสูจน์กลิ่น) : ขณะนั่งใกล้คนไข้ได้กลิ่นอะไรบ้าง เช่น กลิ่นคาว กลิ่นเน่าเหม็น หรือกลิ่นเหม็นเขียวหรือไม่

การทำนายโรค

ขั้นตอนทำนายโรค (วินิจฉัยโรค) : เป็นขั้นตอนสำคัญในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยจากการซักประวัติ ซักอาการ ตรวจร่างกาย แล้ว

วินิจฉัยให้ได้ว่า ผู้มาหาหมอป่วยเป็นโรคอะไร

การรักษา

จากนั้นจึงให้การรักษาที่ถูกต้องกับโรค เช่น คนไข้หญิง มาด้วยอาการปวดท้องน้อยตรงมดลูก ปวดกัน โดยเฉพาะเวลายกของหนักยิ่งปวดมาก ก็วินิจฉัยได้ว่าเป็นอาการมดลูกหย่อน เป็นต้น

คติธรรมประจำใจของหมอใจพระ

- “ผู้พูดบ่มีความผิด ผู้ฟังฟังสังวรณ เมื่อผิดแล้วก็แก้ไข แต่ถ้าไม่ผิดก็เป็นข้อเตือนใจ”
- ปรีศนาธรรม “รักษา ๓ ปลาย หาย ๓ โทษ” พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ์วิเศษชื่อว่า

“รักษา ๓ ปลายในที่นี้คือ สำรวมรักษา ปลายตีน ปลายลิ้น และปลายมือ ไว้ให้ดีๆ สำหรับ หาย ๓ โทษ หมายถึงถ้ารักษาดี ลิ้นและมือไว้ดีแล้ว ก็จะบ่เกิดโทษกับตัวเอง คือ ตีนอย่าไปที่บ่ดี ถ้าตีนบ่พาไปก็ไปไม่ได้ ลิ้นให้ไว้แต่คำที่ดี คำบ่ดีอย่าพูด มือให้เอ็ดแต่สิ่งที่ดี สิ่งไหนบ่ดีอย่าเอ็ด”

ตำรับยาสมุนไพรรักษามะเร็งลำไส้ ของหมอยาตราตระกูลเพชรฤทธิ์

“

ตำรับยาสมุนไพรรักษามะเร็งลำไส้
พ่อหมอสอย เพชรฤทธิ์
จังหวัดนครพนม
ได้รับการคัดเลือกเป็นที่ ๑ ใน ๔
ตำรับยาสมุนไพรรักษามะเร็ง
ของหมอพื้นบ้าน เพื่อนำไปใช้
วิเคราะห์ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา
ในระดับห้องปฏิบัติการ

”

ภายใต้โครงการศึกษาและพัฒนาการใช้ภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้าน
ในการรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง สำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

ประดิษฐ์กรรมภูมิปัญญา

สมุนไพรบำบัด : ตำรับยาสมุนไพรรักษามะเร็งลำไส้ ของหมอยาตราตระกูลเพชรฤทธิ์

ตำรับยานี้มีประสิทธิภาพในการรักษา (Efficacy) เป็นที่ประจักษ์แก่ชุมชน มาตั้งแต่รุ่นปู่ของพ่อหมอฮอยแล้ว ตำรับยานี้ประกอบด้วยสมุนไพรแห้ง ๑๐ ชนิด รวมเป็นยา ๑ ห่อ ได้แก่

- (๑) รากผักข้าว ๒๔ กรัม
- (๒) รากชิงชี ๓๑ กรัม
- (๓) แก่นมะตุ๊ก ๒๙.๕๐ กรัม
- (๔) หัวข้าวเย็นเหนือ ๔๕.๕๐ กรัม
- (๕) หนามค้อม (ตะคอง) ใช้ส่วนเหนือดิน ๒๖ กรัม
- (๖) พญาปล้องทอง (เสลดพังพอนตัวเมีย, พญาอ) ใช้ส่วนเหนือดิน ๑๒.๕๐ กรัม
- (๗) ทองพันชั่ง ใช้ส่วนเหนือดิน ๔ กรัม
- (๘) รากสาบเสือ ๔ กรัม
- (๙) ลำอ้อยดำ ๓ ช่อ
- (๑๐) ใบเตยหอม ๑๐ กรัม

วิธีต้มยา : อันเป็นเอกลักษณ์ของหมอยาตระกูลเพชรฤทธิ์ คือ ยา ๑ ห่อ ใช้วิธีต้ม ๓ ครั้ง ดังนี้

ต้มยาครั้งที่ ๑ ใส่น้ำท่วมตัวยานในหม้อ ต้มจนเดือดแล้วรินน้ำยาเก็บไว้
ต้มยาครั้งที่ ๒ ใส่น้ำท่วมตัวยานในหม้อ ต้มจนเดือดแล้วรินน้ำยาเก็บไว้
ต้มยาครั้งที่ ๓ ใส่น้ำท่วมตัวยานในหม้อ ต้มจนเดือดแล้วรินน้ำยาเก็บไว้

นำน้ำยาที่ต้มทั้ง ๓ ครั้งมารวมเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อให้ น้ำยาทั้ง สามครั้งมีความเข้มข้นเท่ากัน เมื่อกินหมดแล้วก็ต้มด้วยวิธีเดียวกันอีก ยา ๑ ห่อ ต้มกินได้ ๒ สัปดาห์

วิธีกินยา : กินครั้งละ ๑ แก้ว ๓ เวลา ก่อนหรือหลังอาหารก็ได้ กิน ยาราว ๒-๓ สัปดาห์ ผู้ป่วยจะมีอาการดีขึ้นตามลำดับ ให้ต้มยากินต่อไป จนกระทั่งหายขาดจากมะเร็ง

ชะล่า : ข้อห้ามระหว่างการรักษาโรคมะเร็ง เช่น งดอาหารจำพวกเนื้อ เหล้าหรือสิ่งเสพติดมีนเมา ของหมักดองทุกชนิดรวมทั้งปลาร้าด้วย

รูปแบบยาของหมอยาอีสาน นอกจากยาต้มแล้ว ยังมียาในรูปแบบอื่นอีกหลายอย่าง แต่ที่นิยมแพร่หลาย ได้แก่ ยาฝน ทั้งนี้เพราะเตรียมยาได้สะดวกรวดเร็วทันใจ ไม่ต้องเสียเวลาก่อไฟต้ม ประหยัดเชื้อเพลิง (ซึ่งขาดแคลนในถิ่นกันดาร) เพียงแต่ใช้สมุนไพรแห้งหลายชนิด ส่วนที่เป็นรากไม้ หัว แก่น (ซึ่งเป็นส่วนพืชวัตถุที่มีเภสัชสารมาก) หรืออาจเป็นสัตว์วัตถุจำพวก เขี้ยว เขา กระดุก เปลือกหอย นำมาฝนกับหินลับมีดหยาบให้ผงยาลงไปรวมในขันน้ำสะอาดพร้อมดื่มได้เลย

“

ผู้พูดบ่มีความผิด

ผู้ฟังฟังสังวรณ

เมื่อผิดแล้วก็แก้ไข

แต่ถ้าไม่ผิดก็เป็นข้อเตือนใจ

”

นวัตกรรมภูมิปัญญา

หมอธรรมหรือหมोजิตบำบัดพื้นบ้าน :

การใช้พิธีกรรมความเชื่อของพุทธกับไสยพื้นบ้าน เพื่อให้เกิดสมาธิ จิต และขวัญกำลังใจของทั้งหมอและคนไข้ นับตั้งแต่การทำพิธีตั้งคาย ชั้น ๕ ในวันอังคารเพื่อบูชาครูก่อนเริ่มรักษาโรค คนไข้จะนำดอกไม้ ๕ คู่ เทียน ๕ คู่ ขึ้นผืนแพรวา เงิน ๑๒ บาท มาไหว้ครูขอให้ท่านช่วยคุ้มครอง และช่วยให้การรักษาโรคประสบผลสำเร็จ เมื่อหายโรคแล้วคนไข้จะทำพิธี ปลงคายเพื่อแสดงความสำนึกในบุญคุณของหมอและครูอาจารย์เจ้าของ วิชาที่ช่วยเหลือให้การรักษาประสบความสำเร็จ ตามจรรยาบรรณ หมอพื้นบ้านจะไม่เรียกค่าตอบแทนจากคนไข้ (เพราะถ้าเรียกค่ารักษาถือว่า “ผิดครู” ทำให้วิชาเสื่อม) แล้วแต่คนไข้จะสมนาคุณตามเศรษฐกิจฐานะ สำหรับพ่อหมอสอยนั้น ถ้าคนไข้ไม่มีเงินก็ไม่ต้องให้ มีเพียงดอกไม้และ เงินบูชาครู ๑๒ บาทก็พอแล้ว

ในกระบวนการรักษาโรคต่างๆ เช่น การรักษาโรคมะเร็ง แม้จะใช้สมุนไพรบำบัดเป็นหลัก แต่หมอสายตระกูลเพชรฤทธิ์ก็ยังใช้การ บริกรรมคาถาในขั้นตอนการรักษา เหมือนหมอพื้นบ้านอีสานทั่วไปโดยใช้คาถาเสกขณะต้มยาหรือขณะฝนยา พร้อมกับเป่ามนต์ลงที่ตัวคนไข้ เป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่คนไข้นับเป็นจิตบำบัดอย่างหนึ่ง คาถาเสกยา และเป่าที่พ่อหมอสอยได้รับการถ่ายทอดมา ก็คือคาถา “ชะยันโต” อย่างย่อ ดังนี้ “ชะยันโต โต ยัน ชัย ชัย ยัน ตี ตี ยัน ชัย” อันเป็นหัวใจ แห่งชัยชนะในบทธสวดมนต์ “พุทธชัยมงคลคาถา” นั่นเอง โดยเชื่อว่า คาถานี้จะช่วยลดการอักเสบ ทำให้เนื้อร้ายยุบตัวลง นอกจากนี้ยังมีคาถา “ปะติสังคะโร ปะติถาคะยะ” เพื่อกำกับมิให้ความร้อนขึ้นมา ลดพิษ ลด ความรุนแรงของโรค คาถาเสกเป่าของหมอพื้นบ้านแต่ละครูอาจต่างกัน ไป แต่สำหรับสายตระกูลไถลาวของพ่อหมอสอยนั้นล้วนนำมาจากบท พุทธมนต์ในสิบสองตำนานทั้งสิ้น กล่าวคือมีความเป็นพุทธคุณมากกว่า คุณไสย แต่ที่สำคัญคือการบริกรรมคาถาช่วยให้จิตของหมอเป็นสมาธิและ มีความละเอียดประณีตในการเก็บยาและปรุงยา อันเป็นการช่วยเสริมให้ สมุนไพรมีฤทธิ์เต็มตามสรรพคุณยา

๑ จิตบำบัดพื้นบ้าน

๒

พิธีกรรม เป่ากำเร็ดเด็ก

พิธีกรรมเป่ากำเร็ดเด็ก :

เช่นกันในการรักษาเด็กทารก้องให้ไม่หยุด แม้จะมียาสมุนไพร บำบัดหลายตำรับ

แต่ก็ต้องรักษาควบคู่ไปกับการทำพิธีกรรมเป่ากำเร็ด ซึ่งพ่อหมอสอย ได้รับการถ่ายทอดมาจากพ่อหมอปู่ให้รู้จักตั้งเครื่องขันธ ๕ บูชาครู ตั้งเครื่องไหว้แม่กำเนิด(แม่ซ้อ) ให้ช่วยคุ้มครองเด็กหรือไม่ให้หยอกเย้าเด็ก จนร้องโยเยไม่หยุด พร้อมกับบริกรรมคาถาแล้วอมน้ำพุทธรนต์ที่ทำจากน้ำส้มป่อยเป่าให้เด็ก นอกจากนี้พ่อหมอปู่เคนทองยังสอนหลานชายให้ รู้จักประกอบพิธีสูตรขวัญเด็กแรกเกิดหรือพิธีกรรมผอกเด็กเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเกิดใหม่มีอาการกำเร็ด โดยการวางเด็กลงในกระดังแล้วทำท่า ไกวเหมือนไกวเปล พนางร้องบอกผีว่า “กู่ฮุกกู่...กู่ฮุกกู่...ถ้าแม่เป็นลูกสู ให้มาเอามือนี้วันนี้ ถ้ากราย(ล่องพัน)มือนี้วันนี้ เป็นลูกกู”

กล่าวกันว่าวิชาคาถาอาคมนั้นต้องมีการครอบครู ไม่ใช่ใครก็ท่อง ได้ ทำได้ ดังคำกล่าวที่ว่า “คาถานั้นเฒ่าเฒ่าได้ แต่เอาไปไม่ได้”

พ่อหมอสอยได้เรียนรู้ศาสตร์หมอยาควบคู่กับการเป็นหมอเป่าด้วย การพ่นน้ำมันต์หรือเคี้ยวหมากเสกเป่ารักษาโรคจนชำนาญอีกหลายโรค ได้แก่ เป่ารักษากระดูกหัก เป่ารักษาโรคงูสวัด ไฟลามทุ่ง เป็นต้น กล่าวได้ว่ากระบวนการรักษาของหมอพื้นบ้านอีสานนั้น คำนี้ถึงการดูแลโรค ทางกายควบคู่ไปกับโรคทางจิตตามวิถีชีวิตทางวัฒนธรรมของชุมชนอีสาน

หมอพื้นบ้านและหมอใจพระของชาวบ้าน

แม้จะสึกจากพระแล้ว แต่พ่อหมอซอยก็ยังมีเมตตาจิตต่อคนไข้ และคนยากจน เหมือนเมื่อครั้งยังเป็นหมอพระ บ่อยครั้งที่ท่านมิได้เรียกร้องให้คนไข้ตั้งคายไหว้ครูก่อนทำการรักษาด้วย เพราะเกรงว่าหากคนไข้ไม่ได้กลับมาปลงคายจ่ายค่าครูก็จะเป็นผลเสียแก่คนไข้เอง พ่อหมอซอยในวันนี้ ยังคงเป็นหมอเดินดินเปลา่เหมือนพระเดินดินเปลา่บิณฑบาต แต่สิ่งที่แตกต่างไปจากเมื่อครั้งยังเป็นหมอพื้นบ้านฝึกหัดอยู่กับปู่และบิดาก็คือ ท่านไม่เพียงเป็นหมอยาที่สามารถรักษาโรคตามแบบแผนของหมอพื้นบ้านอีสานเท่านั้น แต่ท่านยังผสมผสานศาสตร์การแพทย์แผนจีนและสิบลองปันนาเข้ากับภูมิปัญญาแพทย์พื้นบ้านอีสานได้อย่างลงตัว นับว่าพ่อหมอซอย เพชรฤทธิ ได้สร้างนวัตกรรมการแพทย์แผนโบราณตะวันออกแบบผสมผสาน อันเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ในการวินิจฉัยโรค ท่านได้นำวิธีการเมะซีพจรที่ซ้อเท้าและซ้อมือของจีนมาใช้ในการทำนายโรคได้อย่างแม่นยำ และในการบำบัดรักษา ท่านได้นำเอาศาสตร์การเดินลมปราณผ่านฝ่ามือจนทฤษุหน่ามามาผสมผสานกับการเป่าคาถา กินยาต้ม ทาน้ำมันงาสมุนไพร ฝนยาทาเพื่อใช้ในการรักษาโรคกระดูก กระดูกหัก กระดูกแตก ปวดต้นคอจากการตกหมอน ปวดหัวไหล่ ปวดหลัง ปวดเอว ปวดต้นขา ปวดหัวเข่า ปวดน่อง ปวดกล้ามเนื้อ และปวดหัว เป็นต้น

ในปัจจุบัน นอกจากการรักษาโรคเกี่ยวกับกระดูกและกล้ามเนื้อแล้ว ความรู้ความชำนาญในการรักษาโรค ที่พ่อหมอซอยได้รับการยอมรับอย่างสูงจากประชาชนในพื้นที่จังหวัดนครพนม มีหลายกลุ่มโรค ที่สร้างชื่อเสียงให้มากที่สุดคือ

กลุ่มโรคมะเร็ง ที่รักษาได้ผลมีประจักษ์หลักฐานยืนยัน คือการรักษา มะเร็งระยะสุดท้าย ที่โรงพยาบาลไม่รักษาและแนะนำให้กลับไปอยู่บ้าน ได้แก่ มะเร็งลำไส้ มะเร็งตับ มะเร็งมดลูก ขณะนี้ตำรับยาสมุนไพรรักษา มะเร็งลำไส้ของหมอพื้นบ้าน ได้รับการคัดเลือกเป็น ๑ ใน ๔ ตำรับยาสมุนไพรรักษา มะเร็งของหมอพื้นบ้าน เพื่อนำไปวิเคราะห์ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาในระดับห้องปฏิบัติการ ภายใต้โครงการศึกษาและพัฒนาการใช้ภูมิปัญญาของหมอพื้นบ้านในการรักษาผู้ป่วย มะเร็ง โดย สำนักงานแพทย์พื้นบ้านไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มโรคผิวหนังจากเชื้อไวรัส ได้แก่ โรคเริม งูสวัด ไฟลามทุ่ง เคยมีผู้ป่วยโรคงูสวัด เป็นแผลลูกกลมทั่วตัว มีอาการปวดแสบปวดร้อนตามแนวปลายประสาท แม้รักษากับคลินิกหมอแผนปัจจุบันแล้วก็ไม่ดีขึ้น จึงมารักษา กับหมอพื้นบ้าน ใช้เวลารักษาเพียง ๒ อาทิตย์ โรคก็หายขาด

โรคดีซ่าน ตัวเหลือง ตาเหลือง แม้กระทั่งผู้ป่วยตับอ่อนอักเสบซึ่งมาหาหมอด้วยอาการปวดท้องรุนแรง ตัวดำ ปัสสาวะเหลือง ไปรักษาที่โรงพยาบาลอาการก็ไม่ดีขึ้น แต่ไปรักษากับหมอพื้นบ้าน กินยาต้มสมุนไพรประมาณ ๑ อาทิตย์ อาการก็ดีขึ้นและหายในที่สุด

โรคกระเพาะ ขนาดผู้ป่วยเป็นแผลในกระเพาะ รักษาที่โรงพยาบาลเท่าไรก็ไม่หาย แต่กินยาต้มสมุนไพรของหมอพื้นบ้านราว ๒-๔ อาทิตย์ อาการจะดีขึ้นเรื่อยๆ จนหายขาด

โรคลำไส้อักเสบเป็นแผล เช่นกันเมื่อไปรักษาที่โรงพยาบาลแล้วไม่หาย จึงไปรักษากับหมอพื้นบ้าน กินยาต้มสมุนไพรและงดอาหารรสจัดเพียง ๒ อาทิตย์ อาการก็ทุเลาลงจนหายในที่สุด

โรคนิ้วในกระเพาะปัสสาวะ ผู้ป่วยได้รับคำแนะนำจากหมอที่

โรงพยาบาลให้ผ่าตัดเอานิ้วออก แต่เมื่อได้กินยาต้มสมุนไพรขับนิ่วของหมอพื้นบ้าน เพียง ๑ อาทิตย์อาการปวดก็เบาลงมาก ปัสสาวะไม่ขัด หมอพื้นบ้านแนะนำให้ไปตรวจซ้ำที่โรงพยาบาล ปรากฏว่าไม่พบนิ่วในกระเพาะปัสสาวะอีกเลย คนไข้จึงรอดพ้นจากการผ่าตัดโดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยมาก

โรคประดงเข้าข้อ ปวดเข่าจนถึงขั้นนั่งพับเพียบไม่ได้ ผู้ป่วยมารับการรักษา กับหมอพื้นบ้านด้วยการเป่าคาถา ทายาฝน ต้มยากิน ประมาณ ๓ อาทิตย์อาการปวดก็ทุเลาลง

โรคปวดศีรษะข้างเดียว คนไข้ป่วยด้วยโรคนี้นาน ๒ ปี ไปรักษาที่ไหนก็ไม่หาย มารักษาด้วยวิธีเป่าหัวกับหมอพื้นบ้านเพียง ๑ อาทิตย์ก็หายปวดหัวแล้ว

โรคฝีใต้รักแร้ (ฝีห้าปาง) ผู้ป่วยเป็นฝีขนาดใหญ่ หลุมลึก มีหนองบวมเป่ง ปวดร้อนมาก หมอพื้นบ้านให้กินยาต้ม ทายาฝนและเสกเป่าถอนพิษร้อน ใช้เวลารักษาอยู่ ๓ อาทิตย์ ฝีจึงแตกและยุบแห้ง จนแผลปิดสนิท

ประดิษฐ์อุปกรณ์จากกาบทางมะพร้าว เพื่อใช้ผ่อนแรงในการนวดขาและตัดดึงเท้าเพื่อรักษาผู้ป่วยขาและเท้าอ่อนแรงหรือเป็นอัมพฤกษ์

งานวิชาการสำคัญด้านพืชสมุนไพร

ร่วมเป็นกำลังสำคัญในการทำงานสำรวจพันธุ์พืชสมุนไพรและจัดทำสารานุกรมพืชสมุนไพรในอุทยานแห่งชาติภูแลนคา จังหวัดนครพนม แม้หมอพื้นบ้านจะอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ แต่ก็มีควมจำเป็นเลิศ โดยเฉพาะเรื่องพืชสมุนไพร ท่านเป็นแพทย์พื้นบ้านเพียงคนเดียวที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งจากผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสมุนไพรในคณะกรรมการอนุรักษ์พืชสมุนไพรจังหวัดนครพนม เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่อง

ในวันพระราชสมภพครบ ๕ รอบ ๒ เมษายน ๒๕๕๘ โดยที่ก่อนหน้านี้ ท่านเป็นหนึ่งในคณะทำงานโครงการดำเนินงานตามแผนจัดการเพื่อ คุ่มครองสมุนไพรมะพร้าวในพื้นที่เขตอนุรักษ์อุทยานแห่งชาติภูแลงคา จังหวัด นครพนม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗

คุณวาสนา ศรีวะรัมย์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการซึ่งเคยร่วม ทีมงานสำรวจพันธุ์พืชสมุนไพรกับพ่อหมอสอย ได้กล่าวยกย่องว่า “พ่อ สอยเดินตีนเปล่าพาพวกเราขึ้นภูแลงคา ท่านรู้จักชื่อต้นไม้ทุกต้น บอกสรรพคุณได้หมด แม้ท่านไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ก็ตาม แต่ถ้า ไม่ได้ท่านเป็นผู้นำสำรวจต้นไม้ งานจัดทำสารานุกรมพืชสมุนไพรใน อุทยานแห่งชาติภูแลงคาของจังหวัดนครพนม ก็คงจะไม่สำเร็จเรียบร้อย”

ในวัย ๗๖ ปี พ่อหมอสอย ยังมีสุขภาพพลานามัยดี เป็นที่พึ่งของ ประชาชนในหมู่บ้านทั้งใกล้เคียงและห่างไกล สามารถช่วยเหลือผู้ทุกข์ ขยาก รักษาความป่วยไข้ได้เห็นผลอย่างมากมาย

ปกหลัง

ปกหน้า

หลักเกณฑ์ และแนวทางการคัดเลือก

หมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ความหมาย

หมอไทย หมายถึงแพทย์แผนไทยหรือหมอพื้นบ้าน ผู้ได้รับใบประกอบโรคศิลปะสาขาการแพทย์แผนไทย โดยหมายรวมถึงสาขาการแพทย์แผนไทยทั้งประเภท ก ประเภท ข ประเภท ค และสาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์

คุณสมบัติ

- ๑) เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
- ๒) เป็นผู้ซึ่งทะเบียนมีใบประกอบโรคศิลปะ หรือใบประกอบวิชาชีพการแพทย์แผนไทย
- ๓) ปฏิบัติงานดีเด่นที่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ (ไม่น้อยกว่า ๑๐ ปี)
- ๔) เป็นคนดี มีจริยธรรม เมตตาธรรม อยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา อันเห็นชอบ (อริยมรรค ๘)
- ๕) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้เจ็บป่วย และถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์

การให้คะแนน

๒๐ คะแนน (ข้อมูลพื้นฐาน)

- มีความรู้ความสามารถด้านเวชกรรมไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านเภสัชกรรมไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านผดุงครรภ์ไทย
- มีความรู้ความสามารถด้านการนวดไทย

๒๐ คะแนน (ความสามารถ)

- การดูแลรักษาผู้ป่วย
- การถ่ายทอดความรู้ การจัดการเรียนการสอน ด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน

๓๐ คะแนน (ความสามารถพิเศษ)

- เขียนตำรา
- มีตำรับเฉพาะ
- ประดิษฐ์อุปกรณ์การแพทย์
- มีเทคนิคการรักษาเฉพาะ
- มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และปลูกป่าชุมชน และเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน

๓๐ คะแนน (คุณธรรม จริยธรรม)

- เป็นคนดี มีจริยธรรม เป็นบุคคลต้นแบบ

วิธีการคัดเลือก

๑) คัดเลือกจากหมอไทยดีเด่นระดับเขต ๑๒ เขต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

๒) ลงพื้นที่เพื่อคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

๓) คณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ จะคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนดีที่สุดจากทั้ง ๑๒ เขต เพื่อนำเสนอให้คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติพิจารณาตัดสิน

รางวัล

- ๑) โล่เชิดชูเกียรติและใบประกาศเกียรติคุณ
- ๒) เงินรางวัล

คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

ที่ ๑ / ๒๕๕๘

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

- ๒ -

ตามที่ คณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ ได้พิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติและขวัญกำลังใจของหมอพื้นบ้าน หมอแผนไทย ที่ได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพในการทำประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ โดยมีการมอบรางวัลในการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกแห่งชาติ นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม และได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน จึงแต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. องค์ประกอบคณะทำงาน ประกอบด้วย

๑) นายวิชัย โชควิวัฒน์	ที่ปรึกษา
ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ	
๒) นายรัชชัยย์ กมลธรรม	ที่ปรึกษา
อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	
๓) นายเปรม ชินวันทนนานนท์	ประธาน
ที่ปรึกษามูลนิธิโรงพยาบาลเจ้าพระยาอภัยภูเบศร	
๔) นายประพจน์ เกตุรากาศ	รองประธาน
ประธานสมาพันธ์แพทย์แผนไทยแห่งประเทศไทย	
๕) นายประสาธ ตราดธารทิพย์	คณะทำงาน
รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก	
๖) นายปราโมทย์ เสถียรรัตน์	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย	
๗) นางสาวณีย์ กุลสมบุรณ์	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักงานการแพทย์พื้นบ้านไทย	
๘) นางศุภวรรณ พันธุ์บุรณะ	คณะทำงาน
ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนากำลังใจคน	
๙) นายสันติสุข โสภณศิริ	คณะทำงาน
นักวิชาการอิสระ	
๑๐) นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ	คณะทำงาน
มูลนิธิสุขภาพไทย	
๑๑) นางสาวปารณัฐ สุขสุทธิ์	คณะทำงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข	
๑๒) นางผลิดา สนธิสุวรรณ	คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและจัดการความรู้	
๑๓) ว่าที่เรือตรีชัยวัฒน์ จงรอดนวม	ผู้ช่วยเลขานุการ
สำนักวิชาการและจัดการความรู้	

/๒. ให้คณะทำงาน...

๒. ให้คณะทำงานมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- ๑) จัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณาคัดเลือกหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘
  - ๒) ดำเนินการพิจารณาคัดเลือก โดยประสานความร่วมมือหน่วยงาน องค์กร ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการพิจารณามูลค่าบุคคลผู้สมควรได้รับการคัดเลือก
  - ๓) เสนอชื่อ ประวัติ ผลงานของบุคคลผู้สมควรได้รับการพิจารณาคัดเลือกต่อคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘
  - ๔) จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการเผยแพร่และใช้ประโยชน์ต่อไป
  - ๕) ดำเนินการประกาศเกียรติคุณผู้ได้รับการคัดเลือกเป็นหมอไทยดีเด่นแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในการประชุมวิชาการประจำปี การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือก ครั้งที่ ๑๒
  - ๖) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่ได้รับมอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายวิชัย โชควิวัฒน์)

ประธานคณะกรรมการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสุขภาพแห่งชาติ

“

ผู้พูดบ่มีความผิด
ผู้ฟังพียงสังวรณ์
เมื่อผิดแล้วก็แก้ไข
แต่ถ้าไม่ผิดก็เป็นข้อเตือนใจ

”

